

Kad netko kaže „Vukovar“ ...

 p-portal.net/kad-netko-kaze-vukovar/

Maša Samardžija / P-portal.net

December 14, 2020

„Kada neko kaže ‘Vukovar’, moja prva asocijacija je da je to moj grad, ovde su mi roditelji, ovde mi je društvo, ovo su moji ljudi, moje ulice“, govori **Andželka Pejić**, novinarka radija Dunav, vukovarskog gradskog radija na srpskom jeziku. Andželka se rodila u Vukovaru 1990. godine, tu je završila osnovnu i srednju školu, fakultet je završila u Novom Sadu, gdje je otišla i s namjerom da ostane, ali se ipak tamo nije pronašla i odlučila se vratiti u svoj grad.

Vukovar smo posjetili tjedan dana nakon kolone sjećanja i uoči dana kada su se zbog mjera Stožera za civilnu zaštitu zatvorili svi ugostiteljski objekti u državi kako bi se pokušalo spriječiti širenje koronavirusa. Vrijeme je bilo tipično jesenje, padala je sitna kiša, takozvana rosulja, popraćena maglom. U svakom slučaju, nismo odabrali najbolje vrijeme kako bismo prikazali svakodnevni normalan život u Vukovaru, ali to nas nije omelo da damo glas Vukovarčanima i da čujemo kako oni žive ostala 364, a ove prijestupne 365, dana u godini.

Iskrivljena medijska slika

„Jako me iritira kada ljudi, nakon što čuju odakle sam i gdje živim, zabrinuto pitaju kako je nama tu. Ja im onda ironično odgovorim kako mi nosimo noževe kada hodamo ulicom i tučemo se svaki dan. Meni ovde da je loše, ja bih otišla. Mi živimo svoj život i imamo iste probleme kao i oni koji žive u Zagrebu, Splitu, Rijeci“, kaže nam Anđelka.

Anđelka Pejić

Ipak, ističe kako međunacionalne podjele u nekim slučajevima dolaze do izražaja. Pitali smo je za famozne srpske i hrvatske kafiće.

„Postoje neki kafići za koje svi znaju da su hrvatski ili srpski. Ja znam u koje kafiće neću ući nikad, ima par ulica kojima neću proći i ima ljudi koje kad vidim da mi idu u susret, ja pređem na drugu stranu. Ne radim to jer mislim da će me fizički neko napasti, ali ne želim čuti komentarisanje i dobacivanje od strane pojedinaca. Naravno, postoje kafići u koje svi zajedno idemo i u kojima se ne gleda ko ulazi“, kaže Anđelka te, bez obzira na sve, tvrdi da se osjeća dobro i slobodno u svom gradu.

„Jako me nerviraju natpisi u medijima jer im je Vukovar samo zanimljiv u ovom periodu kada se obilježava pad grada. Ima jako dobrih priča iz Vukovara koje medijima nisu zanimljive i atraktivne. Kada je pre nekoliko godina bila frka oko ćirilice, ja sam sedela na kafi u centru grada. Došla sam kući i mama me zabrinuto pitala šta se u gradu događa. Nisam znala o čemu priča i kada sam pogledala dnevnik jedne komercijalne televizije, glavna tema su bili prosvjedi u Vukovaru. A zapravo je u gradu sve bilo normalno, ljudi su sedeli, pili kafu, šetali gradom, družili se, a nekoliko njih je prošlo gradom sa hrvatskom zastavom, vikali su „za dom spremni“, ali ih niko nije ni pogledao, nebitni su. Ipak, oni su završili u medijima“, prisjeća se Anđelka s ljutitim izrazom na licu te ističe kako većinu stanovnika Vukovara ne tangira priča o ćirilici, ali onaj manji postotak koji pravi probleme bude dominantan u medijima.

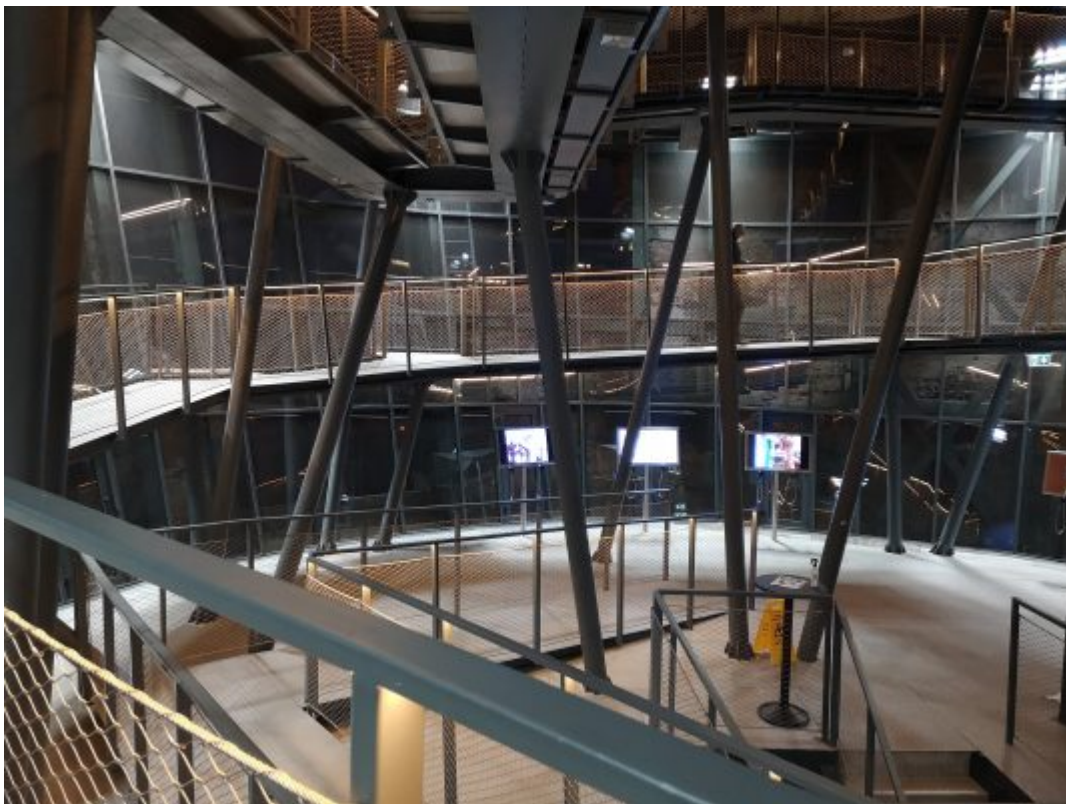

I brojni drugi stanovnici Vukovara komentiraju kako se i svaki najmanji incident u gradu prikaže ostatku zemlje kao dominantno stanje. To, kao i Anđelku, ljuti i brojne druge stanovnike.

Anđelka je diplomirala povijest u Novom Sadu i jako dobro poznaje povijest i kulturu Vukovara i obećava nam da će nas sutradan provesti gradom.

Vodotoranj

Unutrašnjost Vodotornja

Budući da se prije podneva toga dana u Vinkovcima održao novinarski festival „Media in time“, naši domaćini vode nas u razgledavanje obnovljenog vukovarskog Vodotoranja. Obnovljeni Vodotoranj otvoren je krajem listopada ove godine nakon više od tri godine radova. Na obnovu je utrošeno 46 milijuna kuna, a ulaznica za posjetitelje iznosi 65 kn, odnosno 55 kn, ukoliko se do vrha planirate penjati stepenicama, a ne liftom. Većina Vukovarčana s kojima smo pričali negoduje zbog iznosa koji je utrošen na obnovu, ali i zbog cijene ulaznica za koju smatraju da je previsoka uzimajući u obzir platežnu moć građana. Vodotoranj je obnovljen na način da se zadržao njegov prvobitan oblik, a ostala su vidljiva sva oštećenja nastala u ratu od strane srpskih snaga. Unutra izgleda pomalo „svemirski“, a na nekoliko ekrana prikazuju se ratna zbivanja i stradanja. Kao najveću atrakciju naši domaćini navode pogled s vrha Vodotoranja s kojeg se vidi grad i široka okolica. No, ni u tom pogledu nismo imali sreće jer smo se na toranj popeli kada su se već spustili mrak i magla.

Rade i žive normalan život

Nakon posjete Vodotoranju odlazimo na lokalno craft pivo. **Ivan Komšić** mladi je pivar koji unazad dvije godine proizvodi craft pivo Walkow. Ivan je u jednom periodu života živio u Zagrebu, ali je vrlo brzo shvatio da tamo ne želi graditi život i sa suprugom se vraća u Vukovar. Supruga je u početku bila bez posla i, kako su imali vlastiti prostor, sinula im je ideja da počnu proizvoditi vlastito pivo jer su to već znali raditi.

Ivan Komšić

„Mi smo mladi u svemu ovome, ali dobro nam ide, prihvatili su nas kafiću u Vukovaru i okolici. Puno je lakše pivarima u Zagrebu i na moru, tržište je puno veće, a mi smo ovdje sami. Svi nas se sjete samo kad se obilježava pad grada“, kaže nam Ivan. Naglašava kako je ipak zadovoljan životom u svom gradu. „Meni Vukovar predstavlja dom, grad u kom sam rođen i odrastao“, ponosno ističe ovaj Vukovarčanin. Ne negira da se ponekad osjeti i međunacionalna netrpeljivost, ali sam kaže kako ima prijatelja i Srba i Hrvata. Posebno s ponosom ističe kako mu je baš taj dan prijatelj s posla koji je Srbin dobio dijete i sad s nestrpljenjem očekuje njegov poziv.

„Nema ovdje toliko netrpeljivosti koliko se naglašava u medijima, ljudi se međusobno družu. Ipak, postoje takozvani srpski i hrvatski kafići i zna se tko u koje ide“, pojašnjava nam Ivan te naglašava da on ponekad ide i u srpske kafiće, ali samo ukoliko ide s prijateljem Srbinom. Ističe kako nikada nije osjetio strah da bi u gradu mogao biti napadnut.

Naglašava da je u Vukovaru ipak najveći problem nedostatak posla i iseljavanje. Ipak, ne žali što se vratio jer ga veseli odlazak u vinograde, šetnja uz Dunav i miran život u gradu te ističe kako se u Zagreb više ne bi vraćao.

„Meni da ovdje nešto smeta, ja ne bih tu živio. Mi ovdje radimo i živimo normalan život“, zaključuje Ivan.

Složni u lokalpatriotizmu

Anđelka i Ivan nisu se poznavali otprije, ali odmah su pronašli puno tema za razgovor, a nijedna tema nije bila povezana s ratom i međunacionalnim odnosima. Oboje su strastveni lokalpatrioti i posebno su bili složni kada su nam pojašnjavali kako je Vukovar puno bolji grad od Vinkovaca, koje su, kako pojašnjavaju, selo naspram Vukovara.

Pijemo svoje zadnje piće prije lockdowna, pozdravljamo se s Ivanom te s Anđelkom dogovaramo detalje za sutrašnji obilazak grada.

Treba razvijati dušu grada

Sutradan ujutro posjećujemo nadaleko poznati hotel Lav gdje imamo dogovoren razgovor s vlasnicima. Hotel Lav, otkako je ugašen hotel Dunav, jedini je hotel u Vukovaru kroz koji su prošli brojni posjetitelji ovog grada. Te subote, prvog dana lockdowna, hotel Lav je prazan. U njemu zatičemo samo osoblje te vlasnike hotela **Stipana Mijoka** i njegovog sina **Vinka**. Stipan sinu prepušta razgovor s nama, kao što mu je prepustio i vođenje hotela. Kaže kako se on odlučio povući i držati po strani, a sin je mlađi i ima više energije i znanja za upravljanje hotelom. A trenutna situacija nije lagana. Gostiju u hotelu nema, a restoran i kafić su zatvoreni za sve koji ne noće u hotelu, što u ovom slučaju znači da su zatvoreni potpuno. Vinko naglašava kako je zadovoljan jer nisu stavili ključ u bravu, svjestan je da, ako bi to

napravio, ta vrata bi teško ponovo otvorio. Država trenutno pokriva troškove plaće za radnike, ali režije mora sam plaćati. Vinko je poprilično ogorčen na situaciju u gradu. Ističe kako se sredstva troše na muzeje, a ne ulaže se u nova radna mjesta. Naglašava kako brojni Vukovarčani ni ne žele raditi budući da primaju visoke mirovine.

Hotel Lav

„Hrvati u Vukovaru su ili jako mladi ili jako stari, a brojni su zbrinuti od države na način da primaju velike mirovine i njih ne zanima posao. Moram reći kako su oni infekcija ovog društva. Ljudi koji su zdravi i imaju potencijal, izgubili su ga i mi smo izgubili radnike“, upozorava Vinko. I sam teško nalazi radnike jer je, kako kaže, na lošem glasu zato što puno traži od radnika i postavlja visoke profesionalne standarde.

Njega ne brinu međunacionalne netrpeljivosti, usredotočen je na svoj posao, a u ovom hotelu svi su dobrodošli. „Nedavno je kod nas održan jedan skup književnosti nacionalnih manjina u gradu Vukovaru. To je bilo jedno jako lijepo druženje. Što se više događaju takve stvari, to više prestaje odnos nerazumijevanja“, naglašava Vinko.

Unutrašnjost holeta Lav

„Vukovar je za većinu ljudi u ovoj državi predstavlja vuka koji je preživio ogromne borbe i na vuku su ostale velike rane, ali on je i dalje živ. Ali, Vukovar danas izgleda puno bolje nego prije rata. Danas, kad ja kažem Vukovar, ja sam zadovoljan kada sam u tom gradu, ali s druge strane sam tužan jer pojedini ljudi koji tu žive nisu zaslužili ovaj grad. S druge strane, nisu svi ljudi krivi za to, kriva je politika koja nije dovoljno napravila za gospodarski razvoj. Ovaj grad je vizualno lijep, ali treba razvijati dušu grada, a to su ljudi“, zaključuje Vinko.

Vinko Mijok

Njegov otac, Stipan, porijeklom je iz Vojvodine. Kaže kako je prvi put došao u Vukovar s četiri godine s bakom koja je dolazila tu prodavati ribu i bio je očaran. „Kada sam vidio ove svodove, meni je to tada bilo tako veliko, a kada se pričalo o Borovu, to je bio pojam za nas“, prisjeća se Stipan. Kod njega u hotel dolazili su brojni gosti i nikada nije gledao njihovu nacionalnost. U hotelu Lav održavaju se brojni domjenci koje organiziraju i srpske institucije, a ponosno ističe kako je prijatelj s **Vojislavom Stanimirovićem**. „Njegova fotografija s jednog događaja izložena je u hotelu i ja je neću odbaciti. Nije meni ovaj hotel dao ni **Tuđman** ni nitko drugi, ja sam ga sam izgradio, a svi na fotografijama su moji gosti“, poručuje Stipan.

Normalan život u sjenci incidenata

U Vukovaru smo razgovarali i sa **Željkom Romićem**. Njegova obitelj je porijeklom iz Trogira iz kojeg su za vrijeme rata izbjegli. Srednju školu je završio u Somboru, a njegova obitelj se nakon toga doselila u Vukovar.

„Ja u Vukovaru živim 20 godina, idem i u jedne i u druge kafiće i nikada nisam imao problema“, naglašava Željko. On radi na unutarnjem uređenju butika brenda Karl Lagerfeld i sa svojim kolegama putuje diljem Europe. „U firmi je nas šestorica i ja sam jedini Srbin.“

Prošle godine za pravoslavni Uskrs bili smo u San Remu i kada sam se toga jutra probudio, moje kolege su mi već pripremili kuvanu šunku kako bismo obilježili moj Uskrs“, prisjeća se Željko. Naglašava kako ima „budala“ i s jedne i s druge strane i oni su medijima interesantni. „Interesantno je kada se dogodi neki incident, nikome nije atraktivan normalan život u Vukovaru“, upozorava Romić. Ističe kako je najveći problem što lokalni političari najviše profitiraju od cijele te situacije i na taj način prikrivaju stvarne probleme u gradu.

Također, smatra da su odvojene škole problem jer se djeca razdvajaju, ali da ne postoji interes ljudi i politike da se to promijeni.

„Ovdje ima puno i Srba i Hrvata s čijim stavovima se ja ne slažem i svoje mišljenje nikada ne krijem, ali nije mi problem ni sa kim popiti piće. Kada su bili prosvjedi protiv ćiriličnih tabli, ja sam prolazio gradom i pojedini prosvjednici su mi mahali jer smo nekad radili zajedno. Oni znaju ko sam ja, kao i što znaju da se ne slažemo oko nekih stvari“, kaže Željko.

Ovaj porijeklom Dalmatinac nikada se nije naviknuo na ravničarske krajeve, ali u ovom gradu je sada njegov život koji živi, kako sam kaže, normalno.

Gradske ljepote zanemarene zarad ratnog turizma

U međuvremenu, Anđelka nas čeka pa krećemo s njom u obilazak grada. „Sada je sve sivo, ali u proleće sve je puno lepše“, upozorava Anđelka. Pojašnjava nam kako se u Vukovaru ima štošta toga za vidjeti, a što ostaje zanemareno zbog konstantnog ratnog narativa.

„U gradu se potiče ratni turizam, a toliko je stvari koje se još mogu videti“, kaže nam.

„Šetnica uz Dunav je prekrasna, i šuma preko. Park šuma Adica sa crkvicom sv. Petke mesto je koje svakako treba posetiti. Borovo Naselje prvo je tipski građeno naselje u Jugoslaviji gde su sve ulice pod 90 stepeni, a deo je i pod zaštitom UNESCO-a. Franjevački samostan druga je najveća crkva u Hrvatskoj po kvadraturi. Gimnazija postoji od 1892. godine, a pravoslavna crkva je iz 18. veka. Posebno su upečatljivi svodovi koje izgradila porodica **Paunović**, oni su bili glavni trgovci, izvozili su svinjetinu za Beč, sagradili su pola Vukovara i puno su pomogli gradu. Drugi kongres Socijalističke radničke partije Jugoslavije održan je u Radničkom domu u Vukovaru, tada je promenjen naziv partije u Komunistička partija Jugoslavije. Dvorac Eltz, barokni dvorac smješten na obali Dunava, jedno je od najznačajnijih dela barokno-klasicističke arhitekture kontinentalne Hrvatske. Muzej vučedolske kulture kada je otvoren bio je proglašen za najbolji muzej u Europi toga tipa. U gradu se unazad 15 godina održava Vukovar film festival koji je izrazito programski zanimljiv“, mogla bi Anđelka još puno toga nabrojati, ali već nas je uvjerila pa i mi uviđamo bogate kulturne i prirodne ljepote ovog grada.

Vukovar je te subote bio prazan i siv, ugostiteljski objekti bili su zatvoreni, padala je kiša. Ali i po tom tmurnom vremenu, Anđelka nam je pokazala sunčanu stranu grada. Pokazala nam je kuću u kojoj je rođena majka **Branka Radičevića**, čuvenog srpskog pjesnika. Prešli smo preko mosta na Vuki te istovremeno prelazili iz Slavonije u Srijem. Šetali smo uz široki

Dunav i gledali preko prema Srbiji. Ostali smo zatečeni kada nam je Anđelka rekla da se ljeti kupa u Dunavu jer nam je u tom trenutku činio toliko nepregledan i opasan. „Nas roditelji odmalena uče da poštujemo ovu reku i sve opasnosti koje krije“, upozorava Anđelka.

Kuća u kojoj se rodila majka Branka Radičevića

Budući da nas čeka još dug put do Zagreba, opraštamo se s ovom mladom i energičnom Vukovarčankom i obećavamo da ćemo doći ponovo na proljeće kada je, kako nam kaže, grad najljepši.

Dvorac Eltz

Sam grad okružuje ravnica kojoj je, iz tog ugla, nemoguće vidjeti kraj. Nepregledna polja, oranice i vinogradi čine se kao da imaju kapaciteta nahraniti cijelu državu, ali ni u tom smislu se ovom kraju ne dopušta da ostvari svoj potencijal. Tužno je saznanje da se iz Slavonije toliko masovno iseljava.

Tijekom ovoga posjeta Vukovaru posjetili smo i mjesta stradanja zarobljenika i civila u ratu, to je nešto što svatko treba uraditi za sebe i bez puno galame. Ratna stradanja se ne trebaju i neće zaboraviti, ali ovi ljudi i ovaj grad žele krenuti dalje i to im se mora omogućiti. Oni svi tvrde da žive normalne živote i potpuno je jasno da su oni prihvatili kao normalno i brojne stvari koje nikada i nigdje ne bi trebale biti normalne. Svjesni su oni toga, ali žive kako najbolje znaju i mogu. Oni vole svoj grad, u njemu se bude i liježu, u njemu rade, zaljubljuju se, zabavljaju i tuguju i imaju čitavu lepezu emocija i asocijacija na spomen riječi Vukovar. U tom gradu je njihov život i nije nama da sudimo o njemu.

Tekst je objavljen u sklopu projekta poticanja novinarske izvrsnosti Agencije za elektroničke medije.

Donirajte za stipendiranje učenika i studenata slabijeg imovinskog stanja!

DONIRAJ